

Kohtuasi C-77/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

13. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Court of Appeal (apellatsioonikohus, Iirimaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

21. jaanuar 2020

Apellant:

K. M.

Vastustaja:

Director of Public Prosecutions

COURT OF APPEAL (APPELLATSIOONIKOHUS, IIRIMAA)

[...]

KOHTUASJAS, MILLE POOLED ON

RAHVAS, KEDA ESINDAB DIRECTOR OF PUBLIC

PROSECUTIONS,

VASTUSTAJA

JA

K. M.

APELLANT

21. JAANUARI 2020. AASTA KOHTUMÄÄRUS

EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 267 ALUSEL

EELOTSUSE TAOTLEMISEKS EUROOPA LIIDU KOHTULT

Kuna kohtu menetluses on apellandi apellatsioonkaebus väidetavalt liiga range karistuse peale, mille mõistis talle Cork Circuit Criminal Court (Corki regionaalse kohtu kriminaalkolleegium, Iirimaa) 27. juulil 2015 pärast seda, kui vandemeeste kogu oli mõistnud ta 16. juunil 2015 süüdi selles, et ta hoidis kalapüügilaeva pardal riigi (st Iirimaa) ainupüügipiirkonnas seadmeid, mis on nõukogu määruse (EÜ) nr 850/98 artikli 32 lõikega 1 keelatud, rikkudes sellega määrusandlikku akti nr 197/2013 (merekalapüügi tehniliste vahendite 2013. aasta eeskirjad (Sea Fisheries (Technical Measures) Regulations 2013)) ning merekalapüüki ja merealade jurisdiktsiooni käsitleva 2006. aasta seaduse (Sea Fisheries and Maritime Jurisdiction Act 2006) § 14,

ja olles tutvunud apellatsioonkaebusega ning kohtumenetluse protokolliga ja asjaomaste poolte seisukohtadega,

ning olles ära kuulanud apellandi esindaja ja Director of Public Prosecutionsi (Iirimaa riiklik kriminaalsüüdistaja) esindaja,

ON KOHUS OTSUSTANUD TAOTLEDA Euroopa Kohtult Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel 21. jaanuari 2020. aasta eelotsusetaotlusega eelotsust küsimuses, mis on sõnastatud selle eelotsusetaotluse punktis 47,

JA MÄÄRAB, et käesolev apellatsioonimenetlus peatatakse, kuni Euroopa Kohus on teinud selles küsimuses eelotsuse.

[...]

COURT OF APPEAL'i (apellatsioonikohus, Iirimaa) SEKRETÄR

[...]

[lk 2] Kohtuasja pooled:

- 1 Eelotsusetaotlus on esitatud seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses oleva apellatsioonkaebusega, mis puudutab kriminaalmenetluses mõistetud karistuse rangust.
- 2 Esimese astme kohtumenetluses oli süüdistatav ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses on apellant Madalmaade kodanik **K. M.**, kelle aadress kohtudokumentide kättetoimetamiseks Iirimaa on [...].
- 3 Esimese astme kohtumenetluses oli süüdistaja ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses on vastustaja **Director of Public Prosecutions** (Iirimaa riiklik kriminaalsüüdistaja), kes esindab kohtus Iirimaa rahvast [...]
- 4 Otstarbekuse huvides on süüdistatavale/apellandile edaspidi viidatud kui „apellandile“ ja süüdistajale/vastustajale edaspidi viidatud kui „vastustajale“.

Vaidluse ese ja tuvastatud asjaolud

- 5 Käesolevaks eelotsusetaotluseks põhjuse andnud kohtuvaidlus tuleneb apellatsioonkaebusest väidetavalt liiga range karistuse peale, mille mõistis apellandile Cork Circuit Criminal Court (Corki regionaalse kohtu kriminaalkolleeegium, Iirimaa) 27. juulil 2015 pärast seda, kui vandemeeste kogu oli mõistnud ta 16. juunil 2015 süüdi selles, et ta hoidis kalapüügilaeva pardal riigi (st Iirimaa) ainupüügipiirkonnas seadmeid, mis on nõukogu määruse (EÜ) nr 850/98 artikli 32 lõikega 1 keelatud, rikkudes sellega määrusandlikku akti nr 197/2013 (merekalapüügi tehniliste vahendite 2013. aasta eeskirjad (Sea Fisheries (Technical Measures) Regulations 2013)) ning merekalapüüki ja merealade jurisdiktsiooni käsitleva 2006. aasta seaduse (Sea Fisheries and Maritime Jurisdiction Act 2006) § 14.
- 6 Süüdistuses kirjeldatud süütegu seisnes täpsemalt selles, et apellant oli 11. veebruaril 2015 Ühendkuningriigis registreeritud kalalaeva kapten ajal, mil selle laeva pardal olid seadmed, mille abil on võimalik automaatselt sortida heeringaid, makrelle või hobumakrelle vastavalt nende suurusele, ning sellised seadmed ei olnud sellel kalalaeval paigaldatud sellisel viisil ja sellisesse kohta, et oleks olnud tagatud viivitamatu külmutamine ja välistatud mereorganismide merre tagasilaskmine.
- 7 Pärast apellandi süüdimõistmist mõisteti talle karistuseks 500 euro suurune trahv, saagi konfiskeerimine hinnanguliselt 344 000 euro väärtuses ja kalapüügivahendite konfiskeerimine hinnanguliselt 55 000 euro väärtuses. **[lk 3]**
- 8 Apellatsioonkaebus keskendub karistuse rangusele saagi ja püügivahendite konfiskeerimise, mitte trahvi osas.
- 9 Apellandi üle kohtumõistmisel tuvastati, et õigustrikkuv tegevus, mille tagajärjel mõisteti apellant süüdi ja talle mõisteti nüüdseks edasi kaevatud karistus, seisnes järgmistes asjaoludes.
- 10 Kohus kuulas ära väidetes esitatud tõendid selle kohta, et apellant oli kõnealuse Ühendkuningriigis registreeritud kalalaeva kapten. Selle kalalaeva pidas 11. veebruaril 2015 merel, Iirimaa majandusvööndis kinni merekalavarude kaitsel patrulliv Iirimaa mereväe laev Samuel Beckett. Samuel Becketti kapten otsustas, et kõnealuse kalalaeva pardal tuleb läbi viia pisteline kontroll. Tõendite kohaselt ei olnud see otsus ajendatud kahtlusest, et kalalaeva tegevus võib olla seadusvastane. Otsus tehti hoopis seetõttu, et selle laeva pardal ei olnud Iirimaa majandusvööndis varem kontrolli läbi viidud. Kui Iirimaa mereväe personal oli tulnud kõnealuse kalalaeva pardale, leiti, et sellele laevale on paigaldatud sortimismasin ning sellest sortimismasinast ja käsitsi sortimise alalt kulgeb renn sump, mille sisu jõudis sealt teise sump, mille sisu omakorda oli võimalik merre tagasi lasta. Selle põhjal, kuidas see seade oli paigaldatud, sealhulgas põhjusel, et seda ei olnud paigaldatud sellisel viisil ja sellisesse kohta, et on tagatud saagi viivitamatu külmutamine ja mereorganisme pole võimalik merre tagasi lasta,

tekkis mereväe personalil kahtlus, et sellel kalalaeval on toimunud keelatud tegevus, mida nimetatakse „valikuliseks püügiks“ ja mis seisneb selles, et püügist valitakse välja parimad kalad, ülejäänud aga lastakse merre tagasi.

- 11 Mereväe personal teavitas apellanti, et ta ei ole kohustatud andma ütlusi, kui ta seda ei soovi, kuid kõik tema ütlused protokollitakse ja neid võidakse kasutada tõenditena. Kui apellanti sortimismasina töö kohta küsitleti, väitis ta, et see laev ei tegele valikulise püügiga. Seejärel peeti apellant kinni ja kalalaevale anti korraldus siirduda Corki sadamasse. Corki sadamas anti kalalaeval An Garda Siochána (Iirimaa politsei) valve alla.
- 12 Seejärel esitati apellandile vastustaja juhtimisel süüdistus teos, mille eest ta anti kohtu alla ja mõisteti süüdi ning mille eest talle mõisteti karistus, mis on käesolevas apellatsioonimenetluses vaidluse all. Tal lubati jääda kohtumenetluse algatamiseni ja ka kohtumenetluse ajal kautsjoni eest vabadusse. [lk 4] Kalalaeval vabastati ja sellel lubati Corki sadamast lahkuda tingimusel, et selle eest kantakse üle rahaline kautsjon summas 350 000 eurot.
- 13 Pärast seda, kui Cork Circuit Criminal Court (Corki regionaalne kriminaalkohus, Iirimaa) apellandi süüdi ja talle karistuse mõistis, esitas apellant nii enda süüdimõistmise kui ka karistuse ranguse peale apellatsioonkaebuse Court of Appealile (apellatsioonikohus, Iirimaa). Süüdimõistmise peale esitatud apellatsioonkaebus jäi edutuks ning selle kohta tegi Court of Appeal (apellatsioonikohus, Iirimaa) 11. oktoobril 2018 kohtuotsuse [...]. Seejärel võeti menetlusesse tema karistuse ranguse peale esitatud apellatsioonkaebus, mille lahendamisel on tekkinud vajadus esitada käesolev eelotsusetaotlus.
- 14 Ainsad tõendid, mis esitati karistuse määramise kohtuistungil, kus kohtunik oli seesama, kes süüdimõistmise kohtuistungil, oli oluliste faktiliste asjaolude kokkuvõte, mille tegi merekalavarude kaitse ametnik. Nendele faktilistele asjaoludele vastu ei vaieldud. Puudusid tõendid selle kohta, et apellant on varem süüdi mõistetud. Apellant karistuse määramise kohtuistungil tõendeid ei esitanud, ehkki tal oli õigus seda soovi korral teha. Tõendeid apellandi või kalalaevala omanike vahendite kohta ei esitatud.
- 15 [...].

Keskse vaidlusküsimuse seadusandlik taust

- 16 Kutselist merekalapüüki reguleerib Iirimaa riigisiseses õiguses konsolideeritud 1959. aasta kalapüügiseaduse (Fisheries (Consolidation) Act 1959) (edaspidi „1959. aasta seadus“) XIII osa. See seadus võeti vastu enne, kui Iirimaa 1972. aastal tolelaegse EMÜga ühines. Ent selle ühinemise järel, kui Iirimaa suhtes hakkas kehtima kujunev ühine kalanduspoliitika, millele olid 1970. aastal aluse pannud EMÜ kuus asutajaliiget ja mis oli algselt rakendatud nõukogu määrusega nr 2141/70, ning kui ühine kalanduspoliitika muutus järjest keerulisemaks ja arenes, muudeti järk-järgult 1959. aasta seadust, et võtta arvesse

ühist kalanduspoliitikat ning järjest mahukamaid ja keerukaid Euroopa õigusakte, millel see rajanes.

- 17 Kui EÜ laiendas 1976. aastal oma kalapüügipiirkonna ulatuse 12 meremiililt 200 meremiilile rannikust, võeti Iirimaa selle arvessevõtmiseks vastu 1959. aasta seadust muutev kalapüügiseaduse muutmise 1978. aasta seadus (Fisheries (Amendment) Act 1978), ning edaspidi muudeti 1959. aasta seadust veel kalapüügiseaduse muutmise 1983., 1994., 1997., 2001. ja 2003. aasta seadustega (vastavate aastate Fisheries (Amendment) Acts). [lk 5]
- 18 Aastaks 2006 aga oli jõutud arusaamale, et Iirimaa merekalapüüki reguleerivad õigusaktid on vananenud ja kohmakaks muutunud, mistõttu on vaja neid põhjalikult uuendada. Osalt sel eesmärgil võeti vastu merekalapüüki ja merealade jurisdiktsiooni käsitlev 2006. aasta seadus (Sea Fisheries and Maritime Jurisdiction Act 2006) (edaspidi „2006. aasta seadus“), millega muudeti ulatuslikult 1959. aasta seaduse XIII osa. Kuigi 2006. aasta seadus käsitleb enamat kui vaid merekalapüüki, on selle seaduse 2. osa, milles on 75 paragrahvi kuues peatükis, tervikuna merekalapüügile pühendatud.
- 19 2006. aasta seaduse § 28, mida sisaldab 2. osa 4. peatükk („Kalapüügiialaste süütegude, menetlemise ja konfiskeerimisega seotud küsimused“), käsitleb teatavate kalapüügiialaste süütegude eest määratavaid trahve ja konfiskeerimist – vt lisa 2. Selle paragrahvi kohaldamisalasse kuuluvad süüteod on määratletud § 28 lõikes 1 ning vaidlust ei ole selle üle, et süütegu, milles apellant süüdi mõisteti, kuulub § 28 lõike 1 punkti a kohaldamisalasse, kuna see on süütegu vastavalt 2. peatüki sättele, millele on viidatud tabelis 1.
- 20 Selleks ajaks, kui võeti vastu 2006. aasta seadus, põhines ühine kalanduspoliitika mahukal Euroopa õigusnormistikul ja nii on see ka praegu. Palju sellest on seotud ja alati olnud seotud selle poliitika konkreetsete aspektidega, nagu kalapüügipiirangute seadmine, kaitsemeetmed ja kvootide määramine eri liikidele, merekalapüügi viiside reguleerimine, laevade ja nende kalapüügivahendite spetsifikaatide määramine, kalurite peetava dokumentatsiooni ja aruandekohustuse kindlaksmääramine ning saagi säilitamise, veo, töötlemise ja turustamise reguleerimine. Konkreetne näide, mis puutub otseselt asjasse seoses käesoleva apellatsioonkaebuse põhjutanud süüdistusega, on nõukogu määruse (EÜ) nr 850/1998 artikkel 32, millega on kehtestatud piirangud automaatsete sortimiseseadmete kasutamisele – vt lisa 3. Ühise kalanduspoliitika järjekuste versioonide keskmes aga on iga kord nõukogu määrus ehk n-õ kontrollimäärus, milles nähakse ette ühenduse süsteem, et kontrollida ühise kalanduspoliitika eeskirjade täitmist.
- 21 Sel ajal, kui 2006. aasta seadus vastu võeti, kehtis kontrollimäärusena nõukogu määrus (EMÜ) nr 2847/93. Selle õigusakti VIII jaotis „Meetmed kehtivate eeskirjade täitmata jätmise puhul“ sisaldas artikleid 31–34 (kaasa arvatud). Käesolevas eelotsusetaotluses käsitletava vaidlusega seoses puutus asjasse, et määruse nr 2847/93 artikli 31 lõigetes 1, 2 ja 3 oli sätestatud: [lk 6]

„1. Kui käesolevale määrusele vastava jälgimise või inspekteerimise tulemusena selgub, et ühise kalanduspoliitika eeskirju pole täidetud, kindlustavad liikmesriigid selle eest vastutavate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes asjakohaste meetmete võtmise, sealhulgas siseriiklikele õigusaktidele vastavate haldusmeetmete võtmise ja kriminaalmenetluste alustamise.

2. Lõike 1 kohaselt algatatud menetlused peavad vastavalt asjakohastele siseriiklikele õigusnormidele võimaldama kõnealused rikkumiste eest vastutavad isikud ilma jätta rikkumiste tulemusena saadud majanduslikust kasust või andma tulemusi, mis olenevad rikkumiste raskusest ning aitavad edaspidi tõhusalt ära hoida samalaadseid rikkumisi.

3. Lõikes 2 mainitud menetlustest tulenevad sanktsioonid võivad olenevalt rikkumise raskusest olla järgmised:

- trahvid,
- keelatud püügivahendite ja saagi arestimine,
- laeva arestimine,
- laeva ajutine kasutusest kõrvaldamine,
- tegevusloa peatamine,
- tegevusloast ilmajätmine.“

22 Pärast 2006. aasta seaduse vastuvõtmist tunnistati nõukogu määrus (EMÜ) nr 2847/93 kehtetuks ja asendati uue kontrollimäärusega, s.o nõukogu 20. novembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 1224/2009.

23 Nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 VIII jaotis „Jõustamine“ koosneb artiklitest 89–93 (kaasa arvatud). Käesoleva eelotsusetaotluse tinginud vaidluse suhtes puutub asjasse artikkel 89. Selle alapealkiri on „Meetmed eeskirjade täitmise tagamiseks“ ning selle lõigetes 1, 2 ja 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et süstemaatiliselt võetakse asjakohaseid meetmeid, sealhulgas riiklike õigusaktidega ette nähtud haldus- ja kriminaalmenetluste algatamine, nende füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, keda kahtlustatakse ühise kalanduspoliitika mis tahes eeskirja rikkumises.

2. Karistuste ja lisakaristuste üldise taseme arvutamisel vastavalt siseriikliku õiguse vastavatele sätetele veendutakse, et nende abil on võimalik vastutavatelt isikutelt nende rikkumisest tulenev kasum tõhusalt ära võtta, ilma et see piiraks [lk 7] nende seaduslikku õigust kutsealal töötada. Sellised karistused peavad kaasa tooma tagajärjed, mis on proportsionaalsed

rikkumise raskusastmega ning mis aitavad seeläbi edaspidi tõhusalt ära hoida samalaadseid rikkumisi.

3. Liikmesriigid võivad kohaldada süsteemi, mille järgi on trahv proportsionaalne juriidilise isiku käibega või rikkumise toimepanemisel saadud või eeldatud majandusliku kasuga.“

24 Artiklis 90 on ette nähtud karistused tõsiste rikkumiste eest. Vastustaja on väitnud, et sedalaadi süütegu, nagu apellant toime pandi, võib pidada selle määruse tähenduses tõsiseks rikkumiseks. Kohtu tähelepanu juhiti sellele, et artikli 90 alguses on rõhutatud, et järgnevalt (punktides a, b ja c) loetletud rikkumisi tuleb lugeda tõsisteks „[I]isaks määruse (EÜ) nr 1005/2008 artiklile 42“.

25 Määruse (EÜ) nr 1005/2008 artiklis 42 „Tõsised rikkumised“ on sätestatud:

„1. Käesoleva määruse kohaldamisel on tõsine rikkumine:

a) tegevus, mida vastavalt artiklis 3 kehtestatud kriteeriumidele käsitatakse ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügina;

b) [...];

c) [...].

2. Rikkumise tõsiduse määrab kindlaks liikmesriigi pädev asutus, võttes arvesse artikli 3 lõikes 2 sätestatud kriteeriume.“

[...]

26 Sama määruse artikli 3 lõike 1 punktis e on sätestatud, et kalalaevu peetakse ebaseadusliku, teatamata või reguleerimata kalapüügiga tegelevaks, kui on tõendatud, et see laev on püügipiirkonnas kehtivaid kaitse- ja majandamismeetmeid eirates „kasutanud keelatud või nõuetele mittevastavaid püügivahendeid“.

27 Olgu ka täheldatud, et nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõikes 2 on ette nähtud, et füüsilist isikut karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate halduskaristustega vastavalt määruse (EÜ) nr 1005/2008 IX peatükis sätestatud karistuste ja meetmete ulatusele.

28 Edasi on artikli 90 lõikes 3 ette nähtud, et karistus peab olema hoiatava mõjuga ja selle suuruse arvutamisel tuleb vastavalt asjaoludele lähtuda [lk 8] tõsise rikkumise toimepanemisel saadud kalandustoodete väärtusest, millega on apellandi sõnul seatud maksimumkriteerium karistuse suhtes, mis peab keskenduma kontrollikorra rikkumisega saadud saagi väärtusele (ent mitte püügivahendite väärtusele).

29 Artikli 90 lõikes 5 on sätestatud, et kasutada võib ka tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi.

- 30 Kuni selle ajani, mil apellandile esitati süüdistus, ta süüdi mõisteti ja talle karistus mõisteti, ei olnud 2006. aasta seadusesse, eelkõige selle §-i 28 tehtud ühtegi sisulist muudatust, mis oleks tulenenud ühisesse kalanduspoliitikasse nõukogu määrusega (EÜ) nr 1224/2009 tehtud muudatustest.

Keskne vaidlusküsimus

- 31 Keskne vaidlusküsimus, mille tõttu on vaja taotleda eelotsust, puudutab seda, kas 2006. aasta seaduse § 28 lõike 5 punkt b, milles on sätestatud, et niisuguse süüteo korral, milles apellant on süüdi mõistatud, „konfiskeeritakse süüdimõistmisega kaasnevalt kõik kalad ja püügivahendid, mis leitakse laevalt, millega see süütegu on seotud, või muust kohast, kus need võivad olla“, on kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 1224/2009, iseäranis selle artikliga 89, milles on ette nähtud karistamine käesoleval juhul tuvastatud konkreetse rikkumise eest.
- 32 Apellant on Court of Appeali (apellatsioonikohus, Iirimaa) menetluses väitnud, et nõukogu määrus (EÜ) nr 1224/2009 ei kohusta kohaldama kalalaeva suhtes automaatselt niisugust karistust olukorras, kus Iirimaa seadusandja võimupädevuse teostamine Iirimaa majandusvööndis kala püüdma välismaise kalalaeva suhtes saab toimuda ainult asjakohaste Euroopa õigusaktide alusel, kuna kalavarude kasutamine on Euroopa Liidu ainupädevuses. Tema väitel ei ole Iirimaa seadusandjal alust kehtestada Iirimaa majandusvööndis ebaseaduslikult kala püüdvatele liidu kalalaevadele ebaseaduslikult koormavamaid karistusi võrreldes nendega, mis tabatakse samalaadsete süütegude toimepanekult mujal liidu määruse territoriaalsesse kohaldamisalasse kuuluvates vetes, ning mis tahes sätteid, mis lähevad kaugemale liidu määruses ette nähtud karistussätetest (olukorras, kus määrused on vahetult kohaldatavad ega eelda rakendusakte), tuleb pidada Euroopa õiguse nõuetest tulenevat pädevust ületavaks. Ta märkis, et saagi ja püügivahendite konfiskeerimine kui asjaomases süüteo süüdimõistmisega seadusest tulenevalt kaasnev automaatne tagajärg on ebaseaduslik, arvestades kõnealust õigustrikkuvat tegevust [lk 9], nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 sätteid ja ühise kalanduspoliitika kontrollikorda.
- 33 Kohtu tähelepanu juhiti nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 põhjendusele 7, milles on märgitud:
- „Käesolev määrus ei tohiks mõjutada rahvusvaheliste lepingute või piirkondlike kalandusorganisatsioonide raames kohaldatavaid erisätteid ega ühtegi sellist riiklikku kontrollisätet, mis kuulub määruse reguleerimisalasse, kuid ületab kõnealuse määruse miinimumnõudeid sisaldavaid sätteid, tingimusel et sellised riiklikud sätteid on kooskõlas ühenduse õigusega.“
- 34 Samuti juhiti kohtu tähelepanu põhjendusele 9, milles on asetatud erilist rõhku uue ühise lähenemisviisi kasutuselevõtule, millega tagatakse kalandussektoris „võrdsed võimalused“.

- 35 Veel juhiti kohtu tähelepanu põhjendusele 38, milles on toonitatud, kui oluline on käsitada Euroopa Ühenduse kalandusalaste õigusaktide rikkumise eest määratavaid karistusi ühtlustatult, ja märgitud:

„Kuna nende eeskirjade rikkumise järel võetavad meetmed erinevad liikmesriigiti suuresti, põhjustades seega kalurite jaoks diskrimineerimist ja ebaõiglaseid konkurentsieeskirju, ning arvestades, et hoiatavate, proportsionaalsete ja tõhusate karistuste puudumine teatavates liikmesriikides vähendab kontrolli efektiivsust, on asjakohane võtta kasutusele halduskaristused koos punktisüsteemiga tõsiste rikkumiste korral, et pakkuda tõelist hoiatusvahendit.“

- 36 Kohtu tähelepanu juhiti seoses tõsiste rikkumiste suhtes punktisüsteemi kehtestamisega ka põhjendusele 39 ja artiklile 92.
- 37 Apellant märkis, et 2006. aasta seaduse § 28 lõige 5 rikub proportsionaalsuse põhimõtet, mis tuleneb Euroopa Liidu aluslepingutest ja põhiõiguste harta artikli 49 lõikest 3.
- 38 Selle argumendi kinnituseks juhiti kohtu tähelepanu kohtuotsustele Atalanta (240/78, EKL 1979, lk 2137, eelkõige punktid 15 ja 16); Casati (203/80, EKL 1981, lk 2595, eelkõige punkt 11); Louloudakis (C-262/99, EKL 2001, lk I-5547, eelkõige punkt 67); Euroopa Kohtu (esimese koja) 9. veebruari 2012. aasta kohtuotsusele Márton Urbán vs. Vám- és Péntzügyórség [lk 10] Észak-alföldi Regionális Parancsnoksága (C-210/10, eelkõige punktid 23 ja 24 ning 53–55); kohtuotsusele Profaktor Kulesza, Frankowski, Józwiak, Orłowski (C-188/09, EKL 2010, lk I-7639, eelkõige punkt 29), ja kohtuotsusele Robert Michal Chmielewski vs. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Vám- és Péntzügyóri Főigazgatósága (C-255/14, eelkõige punktid 21–23).
- 39 Apellandi väitel paneb kontrollimäärus liikmesriikide ametiasutustele konkreetse kohustuse, et määruse rikkumiste eest karistamisel peavad nad seda tegema nii, et selle tagajärjed „on proportsionaalsed rikkumise raskusastmega“, ja kuigi selle eesmärk on „vastutavate isikutelt nende rikkumisest tulenev kasum tõhusalt ära võtta“, tuleb seda teha „ilma et see piiraks nende seaduslikku õigust kutsealal töötada“. Nii on kontrollimääruse artikli 90 lõikes 2 ette nähtud, et karistused „tagavad, et tõsise rikkumise sooritanud füüsilist isikut või tõsise rikkumise eest vastutavaks peetavat juriidilist isikut karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate halduskaristustega“.
- 40 Apellant kurdab, et saagi ja püügivahendite konfiskeerimise mehhanismis, mis on Iirimaa õigusaktidega ette nähtud, ei ole võimalust võtta arvesse õiguserikkumise konkreetseid asjaolusid. Ta märgib, et käesoleva juhtumi konkreetsetel faktilistel asjaoludel võib süüdimõistmise tingida ka hetkeline viivitus kala külmutamisel sortimismasina ja külmiku vahel, ilma et oleks ette nähtud võimalust võtta arvesse, mil määral õigustrikkuv tegevus määrusega kaitstud konkreetseid huve riivas või kahjustas. Tema väitel ei ole ette nähtud võimalust kohandada karistus

rikkumise tõsidusele vastavaks. Samuti ei ole käsitletud niisuguse konfiskeerimise võimalikku mõju süüdistatava elatusvahenditele.

- 41 Apellandi sõnul põhjustab see, et karistust mõistvale kohtule ei ole antud pädevust kohandada karistust seoses saagist ja püügivahenditest ilmajäämise rahaliste tagajärgedega vastavalt ettenähtud rikkumise faktilistele asjaoludele, kõnealuse Iirimaa õigusnormi vastuolu kontrollimäärusega ja Euroopa õiguse üldpõhimõtetega olukorras, kus Iirimaa ei tohtinud niisugust sätet jõusse jätta, kui pidada silmas kõnealuse määruse tingimusi.
- 42 Vastustaja on oma vastuses juhtinud kohtu tähelepanu mitmele Euroopa kohtute otsusele, mis käsitlevad proportsionaalsuse põhimõtet, sealhulgas Euroopa Kohtu otsusele *The Queen vs. The Minister for Agriculture, Fisheries and Food, ex parte National Farmers Union jt* (C-354/95, eelkõige punktid 51 ja 55) [lk 11]; Üldkohtu otsusele *Antipesca vs. komisjon* (T-180/00, punkt 78); ning Euroopa Kohtu otsustele *Emsland-Staerke GmbH v. Landwirtschaftskammer Hannover* (C-94/05, eelkõige punkt 53); *Hehenberger vs. Austria Vabariik* (C-188/11); *Reindl vs. Bezirkshauptmannschaft Innsbruck* (C-443/13, eelkõige punktid 38–43); *Stils Met SIA vs. Valsts* (C-382/09, punkt 44), ja eespool viidatud *Robert Michal Chmielewski* (eelkõige punktid 21–31).
- 43 Vastustaja arvates selgub nendest kohtuotsustest, et liikmesriigid, kui nad näevad riigisisese õiguses ette asjasepuutuvate määruste rikkumise eest karistamise süsteemi:
- 1) võivad seda teha kriminaalkaristusi ette nähes;
 - 2) kui liikmesriik otsustab kasutada niisugust täideviimisviisi, on ta kohustatud kasutama meetmeid, mis on „tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad“;
 - 3) välistatud ei ole süüst sõltumatu vastutusega seotud meetmed;
 - 4) meetmetest peab piisama, et tagada kalapüügitööstuses osalejate nõuetekohane reguleerimine;
 - 5) põhimõtteliselt võib selliste kriminaalkaristustega kaasneda kalapüügivahendite ja saagi konfiskeerimine.
- 44 Märgiti, et kui võetakse vastu riigisisene õigusakt, mis on ebaproportsionaalne selles mõttes, et see ulatub ülemäära kaugele ja on vastuolus harta ning liidu õiguse aluspõhimõtetega, on liikmesriigi kohtul pädevus see säte kohaldamata jätta. See on liikmesriigi kohtu otsustada. Kahtluse korral võib eelotsusetaotluse abil kindlaks teha, kas 2006. aasta seaduse § 28 lõike 5 punktis b ette nähtud automaatne konfiskeerimine on põhiõiguste hartas sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ja liidu õiguse aluspõhimõtetega vastuolus.

- 45 Kuigi apellant palub eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuvastada, et liidu õiguses on selline olukord *acte clair*, ja on märkinud, et eelotsusetaotlust ei ole vaja esitada, ei ole kohus samal arvamusel. Kohtu arvates on proportsionaalsust käsitlevad õigusnormid väga nüansirikkad ning kätkevad käesolevas olukorras ebakindlust ja kahtlust küsimuses, milline on õige seisukoht liidu õiguse kohaselt. Nendel põhjustel peab kohus asjakohaseks kasutada eelotsusemenetlust.
- 46 Täielikkuse huvides soovime samuti märkida, et mõlemad pooled juhtisid kohtu tähelepanu mitmele Iirimaa riigisisesele kohtuasjale, milles on käsitletud karistamist ja karistussätteid riigisisestes [lk 12] kalandusalastes õigusaktides ja milles on mõnel juhul käsitletud kohustuslikke karistuse määramise sätteid väljaspool kalanduse valdkonda. Nende kohtuasjade hulgas, millele kohtu tähelepanu juhiti, on *Montemuino v. Minister for Communications*, [2008] IEHC 157 ja [2013] 4 I.R. 120; *Martinez v. Ireland* (avaldamata otsus, mille tegi High Courtis (kõrge kohus, Iirimaa) 27. novembril 2008 kohtunik O'Neill); *O'Sullivan v. Sea Fisheries Protection Authority and others*, [2017] 3 IR 751; ja *Ellis v. The Minister for Justice and Equality and others*, [2019] IESC 30. Vt lisa 4.

Eelotsuse küsimus

- 47 Kas seoses ühise kalanduspoliitika ja määruse (EÜ) nr 850/1998 artikli 32 sätete rakendamisega ning nende sätete täitmise tagamiseks esitatud kriminaalsüüdistusega on nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009, täpsemalt selle artiklitega 89 ja 90 ning Euroopa Liidu aluslepingutest tuleneva proportsionaalsuse põhimõttega ja põhiõiguste harta artikli 49 lõikega 3 kooskõlas liikmesriigi õigusnorm, milles on ette nähtud, et süüdimõistmise korral konfiskeeritakse lisaks trahvi määramisele ka kõik kalad ja püügivahendid, mis leitakse laevalt, millega see süütegu on seotud?

21. jaanuaril 2020

Alla kirjutanud Court of Appeal'i (apellatsioonikohus, Iirimaa) kolleegiumi liikmed: